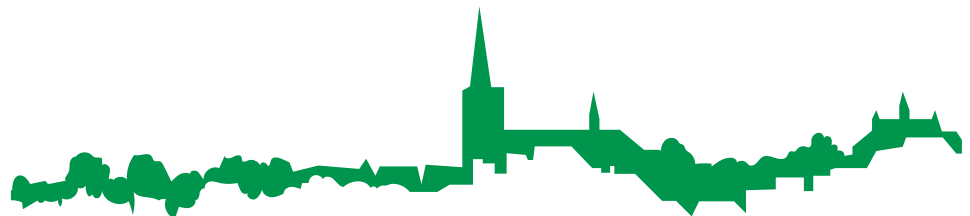

BIJLAGE 16: AANVULLEND ONDERZOEK VLEERMUIZEN, HUISMUS EN KERKUIL

NADER ONDERZOEK KERKUILEN, HUISMUSSEN EN VLEERMUIZEN

*Aanvullend onderzoek in het kader van
de Wet natuurbescherming*

Locatie: Alphensebaan 72-74, Gilze

Rapportnummer: 2022-BE-0399

In opdracht van:

Ordito Advies Gilze BV
Nieuwstraat 87
5126 CC Gilze

Colofon

Rapportage

Brabant Eco

Rapportnummer

2022-BE-0399

Opdrachtgever

Ordito Advies Gilze BV

Contactpersoon

De heer C. van Kuijk

Locatie

Alphensebaan 72-74
Gilze

Auteur

Frenk van de Wal

Opleverdatum

2 juli 2023

Uitvoerder

De Lange Kant 27
5061 PX Oisterwijk
06-24218274
www.brabanteco.nl

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport is niet toegestaan zonder vermelding van bron.

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Brabant Eco geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek door toepassing van adviezen.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	3
1. INLEIDING EN ONDERZOEK	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doelstelling	4
1.3 Centrale vraagstelling	4
1.4 Criteria.....	5
1.5 Geldigheid onderzoek.....	5
2. BELEIDSKADER	6
2.1 Gebiedsbescherming	6
2.2 Soortenbescherming	6
2.3 Zorgplicht.....	6
3. PLANGEBIEDSBESCHRIJVING.....	7
3.1 Situering plangebied	7
3.2 Kerkuil	8
3.3 Huismussen	9
3.4 Vleermuizen	9
4. ONDERZOEK.....	10
4.1 Volledigheid van de inventarisatie	10
4.2 Kerkuil	10
4.3 Huismussen	14
4.4 Vleermuizen	16
4.5 Overige soorten	21
5. RESULTATEN EN ADVIES	22
5.1 Resultaten	22
5.2 Toetsing Wet natuurbescherming/staat van instandhouding	23
5.3 Aanbevelingen	24
6. BRONNEN	26

SAMENVATTING

Opdrachtgever heeft concrete plannen voor herontwikkeling in 5 deelgebieden rond Bolberg te Gilze: Alphensebaan 54, ong., 67, 72-74, Versterstraat 2. De meeste bedrijfspanden zullen worden gesloopt en de vegetatie wordt grotendeels verwijderd. Vervolgens worden er nieuwe woningen gerealiseerd. Bij deze werkzaamheden is de opdrachtgever gebonden aan de Wet natuurbescherming. Naar aanleiding van deze ruimtelijke ingreep en ontwikkeling is er voorafgaand aan dit rapport in mei 2022 een quickscan flora en fauna uitgevoerd door Aeres Milieu BV in samenwerking met Faunaconsult BV (rapportage met nummer AM21315 d.d. 14 juni 2022) vanuit het wettelijk kader van de Wet natuurbescherming.

Op basis van voornoemde quickscan naar natuurwaarden is er geadviseerd om aanvullend onderzoek uit te laten voeren naar het potentieel voorkomen van kerkuil, huismussen en vleermuizen en de functie van het plangebied voor deze soort(groep)en aan de Alphensebaan 72-74 te Gilze. Deze rapportage is een verslaglegging van het gedane onderzoek met te verwachten effecten en kan als addendum van de quickscan worden gebruikt.

Het doel van het aanvullend onderzoek is te onderzoeken of het plangebied deel uitmaakt van het functionele leefgebied van genoemde soorten/soortgroepen en zo ja, voor welke soorten en met welke functie. Eveneens wordt naar aanleiding van de onderzoeksresultaten een effectbeoordeling gedaan om te toetsen of de Wet natuurbescherming wordt overtreden door de voorgenomen ruimtelijke ingreep.

Uitgevoerd onderzoek van augustus 2022 tot en met juni 2023 leidt tot de conclusie dat er waarnemingen zijn gedaan van huismussen in en rondom de te behouden woning met tuin en in de naastgelegen buurbebouwing. Ook is er waarneming gedaan van twee vleermuissoorten in de directe omgeving van het plangebied, namelijk de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*). De soorten zijn overvliegend waargenomen in de omgeving van het plangebied en de gewone dwergvleermuis is ook foeragerend en baltsend buiten het plangebied waargenomen. Er zijn geen in- of uitvliegende, bouncende of baltsende vleermuizen bij de te slopen bebouwing waargenomen. Er is geen waarneming gedaan van uilen. De roestplaats in gebouw 4 is gedurende het onderzoek niet in gebruik geweest door de kerkuil.

Op basis van uitgevoerd veldonderzoek zullen de voorgenomen ontwikkelingen door gebrek aan verblijfslocaties en het ontbreken van een gebruiksfunctie geen invloed hebben op de aldaar voorkomende vleermuizen. Er worden geen nestlocaties van huismussen of essentieel leefgebied van deze verstoord met de voorgenomen werkzaamheden. De woning met tuin en hagen blijft immers behouden. Er zijn geen nest- of roestplaatsen van uilen aanwezig in de te slopen bebouwing. De waargenomen roestplaats tijdens de uitgevoerde quickscan is tijdens het onderzoek niet in gebruik geweest door uilen.

Er zijn daardoor geen effecten te verwachten die van negatieve invloed zijn op de duurzame staat van instandhouding van de waargenomen soorten en hun functioneel leefgebied.

De Wet natuurbescherming wordt niet overtreden door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling.

Een ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming voor het uitvoeren van de plannen is dan ook niet nodig.

Frenk van de Wal
Brabant Eco
Juli 2023

1.1 Aanleiding

Volgens opdrachtgever Ordito BV is men voornemens om de bedrijfspanden aan de Alphensebaan 72-74 te slopen en de vegetatie grotendeels te verwijderen. Vervolgens zullen er nieuwe woningen gerealiseerd worden. De planlocatie is een onderdeel van het te ontwikkelen gebied Bolberg te Gilze.

Bij deze werkzaamheden is opdrachtgever gebonden aan de Wet natuurbescherming. Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna.

In dit kader is medio mei 2022 een quickscan flora en fauna uitgevoerd door Aeres Milieu BV in samenwerking met Faunaconsult BV (rapportage met nummer AM21315 d.d. 14 juni 2022) . Uit deze quickscan is naar voren gekomen dat het plangebied mogelijk geschikt is als verblijfplaats en functioneel leefgebied voor beschermde fauna soorten.

Citaat uit het rapport:

"De te slopen gebouwen in deelgebied 3 bevatten mogelijk vleermuisverblijven. Het slopen van deze gebouwen kan daarom leiden tot verstoring of vernietiging van vleermuizen en hun verblijven.

In de te slopen gebouwen in deelgebied 3 broeden mogelijk jaarlijks huismussen. Nesten van de huismus zijn jaarrond beschermd. Voordat deze gebouwen worden gesloopt, dient daarom eerst het voorkomen van huismusnesten conform Kennisdocument-Huismus te worden onderzocht.

Er bevindt zich een kerkuilenroestplaats op de zolder van gebouw 4 in deelgebied 3. Indien dit gebouw wordt gesloopt, zal een roestplaats van de kerkuil worden vernietigd"

Bij de ecologische quickscan is vastgesteld dat het slopen van de bebouwing mogelijk tot gevolg heeft dat verblijfplaatsen van vleermuizen worden vernietigd. Door de sloop van de-bedrijfsgebouwen zouden ook mogelijk nestplaatsen van huismussen en een roestplaats van de kerkuil verloren kunnen gaan. Hierdoor worden met de sloop mogelijk verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden. Een nader onderzoek naar uilen, huismussen en gebouwbewonende vleermuizen wordt aanbevolen.

In opdracht heeft Brabant Eco een nader onderzoek naar uilen, huismussen en vleermuizen uitgevoerd. De bevindingen van dit vervolgonderzoek zijn beschreven in deze rapportage en kan als addendum van de quickscan worden gebruikt.

1.2 Doelstelling

Het doel van het aanvullend nader onderzoek is te onderzoeken of het plangebied deel uitmaakt van het functionele leefgebied van uilen, huismussen en vleermuizen en zo ja, voor welke soorten en met welke functie.

Eveneens wordt naar aanleiding van de onderzoeksresultaten een effectbeoordeling gedaan om te toetsen of de Wet natuurbescherming wordt overtreden door de voorgenomen ruimtelijke ingreep.

1.3 Centrale vraagstelling

Vragen die centraal staan binnen dit nader onderzoek:

- Maken huismussen gebruik van het plangebied als nest- verblijf- of rustplaats?

- Maken vleermuizen gebruik van het plangebied? Zo ja: Welke vleermuissoorten maken functioneel gebruik van het plangebied en welke functies worden hierbij onderscheiden?
- Maken kerkuilen (en andere soorten) gebruik van het plangebied als nest- verblijf- of roestplaats?
- Heeft de ruimtelijke ingreep een negatief effect op aanwezige genoemde diersoorten?
- Is het naar aanleiding van de ruimtelijke ingreep noodzakelijk een ontheffing aan te vragen in het kader van de Wet natuurbescherming?

1.4 Criteria

Op dit natuuronderzoek zijn de volgende criteria van toepassing:

- Het onderzoek is uitgevoerd door deskundige ecologen volgens de definitie van de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (ecologisch deskundige/RVO.nl).
- Het onderzoek is uitgevoerd door een onafhankelijk adviesbureau. Brabant Eco en Frenk van de Wal verklaren hierbij geen enkel belang te hebben in de uitkomst van dit onderzoek.
- De resultaten zijn zo objectief en betrouwbaar mogelijk verkregen.
- Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming, waarbij onderzoek is uitgevoerd naar de aanwezigheid van huismussen, uilen en vleermuizen en het functioneel gebruik van het plangebied.
- Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2021 van Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging. De protocollen bevatten de meest recente wetenschappelijke inzichten, waarbij per soort is voorgeschreven onder welke veldcondities, in welke periodes, met welke frequentie en voor welke duur onderzoek uitgevoerd dient te worden.
- Bij het hanteren van het protocol, wordt in juridische zin voldaan aan de wensen die het bevoegd gezag stelt. Tevens wordt voldaan aan de inspanningsverplichting om tot een gedegen onderzoek te komen.
- Bij het veldonderzoek is door Brabant Eco gebruik gemaakt van een batdetector, de Batlogger M of M2, voor het maken van geluidsopnames in het veld. Voor de analyse van de geluidsopnames is gebruik gemaakt van het programma BatExplorer.
- Het onderzoek naar huismussen is uitgevoerd conform het Kennisdocument-Huismus-Versie 2.1-februari 2023 (bijlage 2)
- Het onderzoek naar uilen is uitgevoerd conform het Kennisdocument Kerkuil, Tyto alba, versie 1.0 juli 2017 (bijlage 3)

1.5 Geldigheid onderzoek

Houdbaarheid van verspreidingsgegevens zijn aan een maximale periode gebonden.

Voor zwaar beschermde soorten als vleermuizen geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen.

Bovengenoemde geldigheidstermijnen zijn in de Wet natuurbescherming niet dwingend voorgeschreven en kunnen afwijken indien de omstandigheden ter plaatse dat verlangen. Voor dit alles geldt wel dat de planlocatie niet significant is veranderd waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan.

Bescherming in het kader van de natuurwet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming.

2.1 Gebiedsbescherming

Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 2) en het Natuurnetwerk Nederland.

2.2 Soortenbescherming

Het nader onderzoek naar vleermuizen voor het project is uitgevoerd in het kader van hoofdstuk 3 (soortenbescherming) van de Wet natuurbescherming.

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming bepalend. Soortenbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Er wordt onderscheid gemaakt tussen internationaal beschermde soorten en nationaal beschermde soorten.

Van de nationaal beschermde soorten kan de beschermde status per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen aan (algemeen voorkomende) soorten.

Het beschermingsregime is verschillend voor zowel de internationaal beschermde soorten (vogel- en habitatrictlijn soorten) als de nationaal beschermde soorten.

2.3 Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook niet wettelijk beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun leefomgeving. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren, niet mogen worden uitgevoerd.

3.1 Situering plangebied

De planlocatie ligt in het agrarisch buitengebied, ten zuiden van de kern van Gilze in de gemeente Gilze en Rijen.

Deelgebied 3 bestaat uit een varkensbedrijf aan de Alphensebaan 72-74 te Gilze. Naast het te behouden woonhuis (1 en 2) bevat het plangebied een tegen het woonhuis aangebouwde garage (3), een te behouden tuinhuis (6) en een aantal varkensschuren en soortgelijke bedrijfsgebouwen (4, 5, 7, 8, 9, 10 en 11).

Daarnaast is er aan de noordzijde van deelgebied 3 een singel van zomereiken. In de directe omgeving bevinden zich voornamelijk agrarische bedrijven.

Bron: Quicksan Aeres Milieu BV in samenwerking met Faunaconsult BV

De gebouwen 10 en 11 zijn gesloopt voor aanvang van het nader onderzoek. Omdat deze tot het naastgelegen buurperceel hoorden. In onderstaande afbeelding is het onderzochte plangebied in blauw omlijnd aangegeven.

Plangebied blauw omlijnd

3.2 Kerkuil

Volgens het uitgevoerde flora en fauna onderzoek is het plangebied geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van diverse vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten in gebouwen, met name de kerkuil.

Citaat uit het rapport:

"Tijdens het veldbezoek zijn de meeste daknokken en alle zolders/vlieringen op de te slopen bedrijfsgebouwen met behulp van een ladder, zaklamp en RIDGID Seesnake geïnspecteerd. Hierbij werd geen uilennest aangetroffen, maar wel een kerkuilenroestplaats op de zolder van gebouw 4"

Uitwerpselen en braakballen van de kerkuil. Bron: Aeres Milieu

3.3 Huismussen

Volgens het uitgevoerde flora en fauna onderzoek is het plangebied geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van diverse vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten in gebouwen, met name de huismus.

Citaat uit het rapport:

"De aanwezigheid van huismusnesten is onder de dakpannen echter niet uit te sluiten (onder de golfplaten zijn huismussennesten echter afwezig)."

3.4 Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek in mei 2022, behorende bij de quickscan, kon de aanwezigheid van mogelijk vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen in het te slopen pand niet worden uitgesloten.

Citaat en foto's uit het rapport:

Wegens het grote aantal kieren en gaten in de gevels van de meeste bedrijfsgebouwen is het voorkomen van vleermuisverblijven niet uit te sluiten. Het is dus mogelijk dat er in de te slopen gebouwen van deelgebied 3 huismusnesten en/of vleermuisverblijven aanwezig zijn.

Mogelijke openingen voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Bron: Aeres Milieu

4.1 Volledigheid van de inventarisatie

Het onderzoek is volgens de genoemde protocollen en Kennisdocumenten uitgevoerd. Een inventarisatie blijft echter uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan de Wet natuurbescherming. Wat betreft het (voor)onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

De onderzoekers van Brabant Eco zijn deskundig zoals de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland bedoeld. Er wordt gewerkt vanuit de expertise van de te onderzoeken soorten opgedaan door ervaring, studie, vrijwilligerswerk en bijscholing onder andere door de opleidingen in natuur, vogels, amfibieën en reptielen en vleermuizen (planologie en analyse van geluiden) en scholing algemeen in ecologie en natuurwetgeving. Brabant Eco voert ecologisch onderzoek uit voor een opgebouwde kring van opdrachtgevers onder ecologische bureaus, overheden, bedrijven en particulieren. De onderzoeken zijn uitgevoerd door de medewerkers: Jennifer Bockting (JB), Emma Heeren (EH), Marijn de Waard (MW), Koen van de Wal (KW), Frank Mallens (FM), Freek Rovers (FR), Bas Aarts (BA) en Frenk van de Wal (FW).

4.2 Kerkuil

4.2.1 Introductie kerkuil

Kerkuilen (*Tyto alba*) zijn standvogels, als ze eenmaal zijn gevestigd, blijven kerkuilen meestal hun hele leven in hetzelfde gebied. Slechte weersomstandigheden en voedselschaarste in de winter kunnen leiden tot zwerfgedrag. Kerkuilen broeden vooral in de hoge, donkere en tochtvrije delen van boerenschuren, kerken, kastelen en torens. Die moeten dan wel voor de kerkuil toegankelijk zijn. De kerkuil broedt tegenwoordig in ongeveer 90 procent van de gevallen in nestkasten die in deze gebouwen zijn geplaatst. Bij uitzondering broedt de kerkuil ook nog wel eens in een holle boom.

De paarband is sterk. Als één van de volwassen vogels sterft, wordt zijn of haar plek meestal snel ingenomen door een nieuwe partner. De voortplantingsperiode begint in februari met toenemend territoriaal gedrag. Ook zijn beide partners steeds meer aanwezig op de nestplaats. Het nest bestaat uit een zacht laagje met wat braakballen. De leg van de eerste broedsels vindt meestal van eind maart tot begin mei plaats. In muizenrijke jaren zijn er vervolgbroedsels in juli en augustus en soms ook nog van oktober tot december. In die periode brengt het mannetje voedsel naar het vrouwtje. De eieren komen één tot twee dagen na elkaar uit. Ongeveer zestig dagen nadat ze uit het ei zijn gekomen, zijn de jongen vliegvlug. In hun tiende week worden de jongen langzamerhand zelfstandig. Ze worden dan nog maar weinig door hun ouders gevoerd. Als ze 3 tot 4 maanden oud zijn, worden ze uit het territorium van hun ouders verjaagd. Aan het einde van het eerste levensjaar zijn kerkuilen geslachtsrijp.

Kerkuilen zijn echte nachtjagers. Vanaf een uur na zonsondergang verlaat de kerkuil zijn roestplaats om te gaan jagen. De kerkuil jaagt laagvliegend via vaste routes, biddend, vanaf zitplekken zoals hekpalen of kilometerpaaltjes langs wegen, en vanaf laaghangende takken van bomen. Kerkuilen hebben een goed ontwikkeld gehoor. Ze vliegen vrijwel geheel geruisloos. Het foerageergebied wordt vaak gedeeld met andere kerkuilen. Alleen in de buurt van de nestplek is de kerkuil fel territoriaal. Muizen vormen ongeveer 98

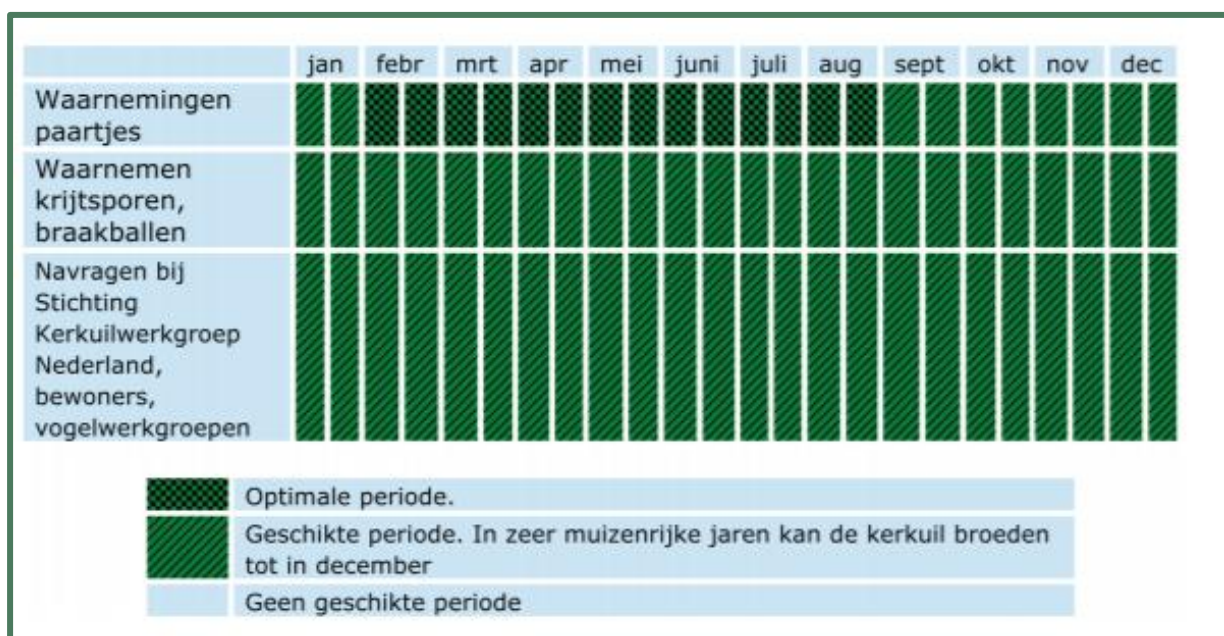
procent van het voedsel van de kerkuil. De veldmuis is één van de belangrijkste prooidieren. Afhankelijk van het aanbod eet een kerkuil ook wel eens een mus.

4.2.2 Onderzoeksmethode

Voor het onderzoek naar de kerkuil onderzoek zijn de richtlijnen van het Kennisdocument Kerkuil van BIJ12 (bijlage 3) gebruikt.

Voor de kerkuil vinden er 3 bezoeken plaats tussen februari en half oktober in de avond of in de nacht. Er wordt dan gepost in het plangebied voor het nader onderzoek naar het territorium van een kerkuil. Hiermee wordt bepaald of kerkuilen op de locatie een vaste verblijfplaats hebben en of ze op een andere manier gebruik maken van het plangebied.

De inventarisatie moet bij voorkeur tijdens goede weersomstandigheden en in een geschikt biotoop plaatsvinden. De beste momenten om te inventariseren zijn 's avonds en 's nachts. De kerkuil reageert niet op het afspelen van de baltsroep op een geluidsrecorder. Daarnaast moet bij voorkeur ook overdag gezocht zijn naar sporen die de aanwezigheid van een nestplek aannemelijk maken, zoals braakballen of krijtstrepen. Verder wordt er navraag gedaan bij de lokale uilenwerkgroep over de eventuele aanwezigheid van uilen en/of nestkasten voor uilen.

Inventarisatieperiode kerkuil. Bron: kennisdocument kerkuil

4.2.3 Veldonderzoek

Voorafgaande aan de avond- en nacht bezoeken is er bij daglicht vooraf gecontroleerd op uilensporen in het plangebied, zoals uitwerpselen, braakballen of nestplaatsen. Ook is er gezocht naar locaties van nesten, rustplaatsen, of (essentieel) functioneel leefgebied voor de kerkuil, hierbij zijn tevens de bomen onderzocht op eventuele holten die kunnen dienen als verblijfplaats. Er zijn geen aanwijzingen gevonden van verse sporen. Daarnaast hebben alle onderzoekers tijdens het onderzoek naar vleermuizen of huismussen ook gelet op het voorkomen van uilen en sporen van deze.

Ronde & Soort	Datum	medewerker	Tijd	Functie	Temperatuur	Wind	Neerslag	Bewolking
1 ^e Kerkuil	19-08-2022	JB en FW	22:00 – 0:00	Voorkomen	19 °C	WZW2	geen	bewolkt
2 ^e Kerkuil	16-02-2023	FW	22:00-0:00	Voorkomen en sporenonderzoek	6 °C	W3	geen	Bewolkt
3 ^e Kerkuil	29-03-2023	FW	22:00 - 0:00	Voorkomen en sporenonderzoek	2 °C	NO2	geen	bewolkt
4 ^e Kerkuil	24-04-2023	FW	09:00–09:30	Sporenonderzoek	8 °C	NO4	geen	bewolkt
5 ^e Kerkuil	19-05-2023	FM en FW	03:00–05:00	Voorkomen	8 °C	NO 2	geen	helder
6 ^e Kerkuil	22-06-2023	KW	09:00–09:30	Sporenonderzoek	20 °C	NO2	geen	bewolkt

Voor het aanvullende kerkuilenonderzoek is het plangebied zes keer bezocht waarvan vier keer de zolder specifiek en het verdere gehele plangebied op braakballen en krijtsporen onderzocht. In totaal is er ook vier keer een veldonderzoek uitgevoerd tijdens goede weersomstandigheden. De momenten van inventariseren waren 's avonds en 's nachts.

Tijdens alle bezoeken is er gezocht naar aanwijzingen van de aanwezigheid van kerkuilen zoals uitwerpselen, braakballen, veren en nestplaatsen. Als laatste is er ook gelet op jagende, krijsende en roestende kerkuilen. Er is gepost in het plangebied voor nader onderzoek naar territoria van kerkuilen. Hierbij is met minimaal één en vaak twee ecologen in de avond en in de nacht gepost binnen en aan de randen van het plangebied. Op basis van de veldbezoeken is bepaald of kerkuilen op de locatie een vaste verblijfplaats hebben en of ze op een andere manier gebruik maken van het plangebied.

Deze aanwijzingen zijn niet waargenomen. Daarnaast zijn er geen kerkuilen gezien in (de omgeving van) het plangebied tijdens de veldbezoeken.

4.2.4 Braakballen

Braakballen, ook wel uilenballen genoemd, zijn samengeperste ballen van onverteerde voedselresten als botjes, haren en veren. Braakballen zijn vooral bekend van uilen, maar ook andere vogelsoorten zoals meeuwen, reigers, kraaiachtigen en roofvogels braken hun niet verteerde voedselresten uit. Vogels zijn hiertoe in staat doordat hun maag uit twee delen bestaat: de kliermaag en de spiermaag. In de spiermaag worden de onverteerde resten tot een bal geperst en met een laagje slijm erover is het makkelijk om ze via de slokdarm naar buiten te wurmen. Samen met het slijm dienen de haren van de gegeten muizen als 'bindmiddel'.

Een kerkuil produceert, afhankelijk van het voedselaanbod 1 a 2 braakballen per etmaal.

Bij alle uitgevoerde bezoeken is er gericht gezocht naar verse sporen van uilen in het algemeen en met name naar sporen van kerkuilen zoals braakballen, verse mestsporen en ruiveren.

Bij de bezoeken op 16 februari, 23 maart, 24 april en 22-juni 2023 is er op dezelfde locatie, onder de balk waar een roestplaats waargenomen is tijdens het veldbezoek in juni 2022 (zie afbeelding pagina 8) , telkens een foto genomen van de daaronder liggende mestsporen en braakballen.

Deze foto's, welke hieronder op volgorde afgebeeld zijn, geven duidelijk weer dat de sporen niet wijzigen. Er is telkens eenzelfde hoeveelheid mestsporen aanwezig op de onderzochte zolder.

De waarnemingen van mestsporen en braakballen tussen 14 juni 2022 en 22 juni 2023 geeft met 100% zekerheid aan dat er in de tussenliggende periode geen kerkuil gebruik heeft gemaakt van de roestplaats op de zolder van gebouw 4.

Het betreft dus oude sporen van de rustplaats van een kerkuil van voor 16 februari 2023 en mogelijk nog ouder.

Schuur 4 met genoemde roestplaats van kerkuil op de zolder

Overzicht op zolder

Afbeelding roestplaats 16-02-2023

Afbeelding roestplaats 23-03-2023

Afbeelding roestplaats 24-04-2023

Afbeelding roestplaats 22-06-2023

4.2.5 Conclusie uilen

Er zijn geen verse sporen van uilen gevonden tijdens de veldbezoeken, zoals uitwerpselen, braakballen, veren en nestplaatsen. In het plangebied zijn geen bomen die als verblijfplaats kunnen dienen voor uilen en er zijn geen nestlocaties gevonden in het plangebied. Er zijn geen uilen gezien in het plangebied. Daarom kan er geconcludeerd worden dat het plangebied geen essentieel onderdeel is van de habitat van de kerkuil.

4.3 Huismussen

4.3.1 Introductie huismus

De huismus, met als Latijnse naam *Passer domesticus*, is een zogenaamde half-holenbroeder (vogels die wel beschut willen zitten, maar daarnaast ook uitzicht willen hebben). De nesten komen voor in holtes onder dakpannen of gaten en nissen in gebouwen, bomen en aardwallen. Als dergelijke holtes niet aanwezig zijn nestelt de huismus op beschutte plekjes onder afdakjes, in dichte gevelbegroeiing, heggen en struiken. Dergelijke 'natuurlijke' nesten zijn nog altijd tamelijk voldoende aanwezig, echter door het sterk verminderde gebruik van dakpannen en het ontbreken van gaten en nissen in gebouwen is het aantal broedterritoria in steden en dorpen de laatste jaren sterk achteruitgegaan. Om deze reden wordt steeds meer gebruik gemaakt van vogelvides, speciale dakpannen, houten nestkasten of mussenpotten die worden bevestigd aan woningen, gebouwen, stallen of schuren.

De nestplaats van een huismus is in de regel gebonden aan bebouwing. De huismus broedt in of tegen gebouwen in dorpen en steden, in en bij boerderijen, maneges, kinderboerderijen en andere vormen van bebouwing in het landelijk gebied. Huismussen zijn uitgesproken standvogels, die zich meestal niet meer dan enkele honderden meters van de broedplaats verwijderen. In het broedseizoen blijven ze dichterbij de broedplaats. Het zijn sociale dieren: broeden, foerageren, baltsen, stofbaden nemen, slapen en uitzwermen na de broedperiode zijn allemaal activiteiten die in groepsverband plaatsvinden.

De habitat van een huismus moet bestaan uit een combinatie van plekken voor nestgelegenheid, voedsel (voor volwassenen en jongen), dekking (stekelige struiken, groenblijvende struiken en klimplanten, coniferen, klimop), plekken voor stofbaden en drinkwater. Ontbreekt een van de onderdelen of liggen ze te ver van elkaar verwijderd, dan is de habitat niet geschikt. Vanaf maart wordt er aan het nest gebouwd. Het nest wordt het hele jaar door gebruikt als slaapplek, waardoor er ook buiten de broedperiode aan het nest wordt gebouwd. De huismus is zeer honkvast, hij blijft het gehele jaar in de buurt van zijn eenmaal gekozen nest. Voorafgaand aan het broeden slapen vrouwtjes al op het nest. Tijdens strenge koude wordt het nest ook in de winter gebruikt voor overnachting. Plekken waar voedsel gezocht worden, moeten, zeker in gebieden waar predatoren aanwezig zijn, in de directe omgeving van schuil- en vluchtmogelijkheden liggen.

4.3.2 Onderzoeksmethode

De inventarisatie is uitgevoerd conform het Kennisdocument-Huisumus-Versie 2.1-februari 2023. Een kennisdocument geeft voor een soort onder andere een overzicht van veel gebruikte maatregelen die genomen kunnen worden als deze beschermde soort aanwezig is in of nabij een gebied waar de ruimtelijke activiteiten gaan plaatsvinden. Dergelijke maatregelen voorkomen of verminderen negatieve effecten op de soort als gevolg van die voorgenomen activiteiten. Naast de genoemde maatregelen in dit kennisdocument geldt in alle gevallen dat er ook oplossingen liggen in andere niet nader omschreven alternatieven voor de uit te voeren activiteiten. Ook is het te allen tijde mogelijk om af te wijken van de in dit document beschreven maatregelen, zolang de keuzes ecologisch onderbouwd worden. Verder beschrijft een kennisdocument de kenmerkende ecologische aspecten en de wijze waarop de aan of afwezigheid van de soort kan worden aangetoond.

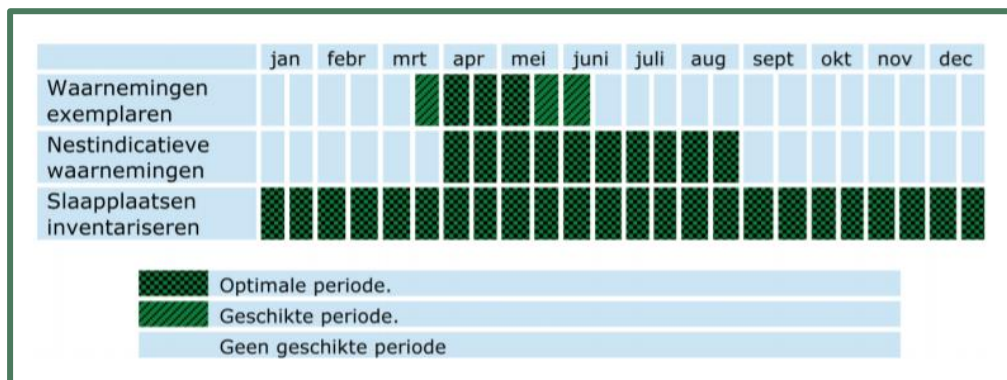
Er moet in beeld gebracht worden waar zich de locaties van nesten, rustplaatsen en functioneel leefgebied (zoals foerageergebieden, slaapplekken) van de huismus bevinden. Bij het inventariseren is gelet op de habitatkenmerken waarvan de huismus afhankelijk is, om zo de meest kansrijke plekken voor aantreffen te bepalen. Er wordt gebruik gemaakt van de aanwezigheidsprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Aangenomen kan worden dat er geen broedende huismussen aanwezig zijn als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of tijdens drie gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond.

De inventarisatie moet bij voorkeur onder de volgende omstandigheden plaatsvinden:

- goede weersomstandigheden (b.v. geen regen, harde wind en/of kou)
- op geluidsluwe momenten (bijvoorbeeld de zondagmorgen in stedelijk gebied)

- Op geschikte momenten op de dag (tussen 1 à 2 uur na zonsopkomst en 1 à 2 uur voor zonsondergang is de meeste activiteit waar te nemen, met een piek in de ochtend)
- met een tussenperiode van minimaal 10 dagen.

Inventarisatieperiode huismus. Bron: kennisdocument huismus

Het exacte moment van aanvang van broeden van de huismus is afhankelijk van onder andere de weersomstandigheden en kan in de eerste helft van maart en nog tot en met augustus plaatsvinden. Het is van belang dat ook in beeld wordt gebracht waar welke elementen van de functionele leefomgeving zich bevinden. Hiertoe behoren vooral de plekken waar gevoerageerd en geslapen wordt, zoals struiken, hagen, klimop en kruidenrijke vegetaties. Het slapen kan gedurende het jaar op wisselende plekken gebeuren. Ook de plekken waar gedronken of gebaad kan worden of waar een stofbad genomen kan worden, behoren hiertoe. Het vaststellen van de locaties van de slaapplekken kan gedurende het gehele jaar het beste rond zonsondergang of zonsopgang plaats vinden.

4.3.3 Veldonderzoek

Er zijn 2 veldbezoeken uitgevoerd om de eventuele aanwezigheid van huismussen in kaart te brengen. Hierbij is gelet op zichtbare nesten, maar ook op nest indicerend gedrag van huismussen.

Ronde	Datum	Ecoloog	Tijd	Functie	Temperatuur	Wind	Neerslag	Bewolking
1.	10-04-2023	BA + JB	10:00 – 11:00	Voorkomen	11 °C	3 BF ZZO	Geen	Bewolkt
2.	27-04-2023	JB	08:00 – 09:00	Voorkomen	8 °C	2 BF O	Geen	Geen

Tijdens de veldbezoeken is er gezocht of er in het plangebied en de directe omgeving nestplaatsen aanwezig zijn. Ook is er gefocust op de aanwezigheid van functioneel leefgebied voor de huismus.

Er zijn nesten van huismussen waargenomen onder het pannendak van het tuinhuisje. Bij de woning met nummer 72a bevindt zich een huismussennest in het gat in de muur achter de regenpijp. Tenslotte zijn er onder de loods van de naastgelegen burens ook nesten van huismussen aanwezig. De beplanting om het tuinhuis, de achtertuin behorende bij de woning en ook de achtergelegen tuin voor de loods bij de burens behoren tot het directe leefgebied van de huismussen. Deze vinden hier schuil- slaap en foerageermogelijkheden vooral in de aanwezige haagbeuken.

In en ook rondom de achtergelegen te slopen bebouwing zijn geen huismussen waargenomen.

Onder de dakpannen van het tuinhuis bevinden zich nesten van huismussen

Huismussenest bij 72a

4.3.4 Conclusie huismussen

De waarnemingen geven aan dat in de te slopen gebouwen van de planlocatie geen nestlocaties van huismussen aanwezig zijn. Door sloop van de bebouwing en verwijderen van de vegetatie rondom is er geen significante afname van functioneel leefgebied van huismussen.

4.4 Vleermuizen

4.4.1 Introductie vleermuis

Uit oriënterend onderzoek bleek dat op basis van habitatkenmerken de bebouwing mogelijk een functie heeft voor vleermuizen. Het nader onderzoek naar vleermuizen heeft zich specifiek gericht op de bedrijfsgebouwen, terwijl het verdere plangebied en nadere omgeving ook meegenomen zijn.

In onderstaande tabel staan de in theorie eventueel te verwachten voorkomende vleermuissoorten volgens NDFP. Deze verspreidingsatlas is een naslagwerk met afbeeldingen en informatie over duizenden soorten die in de Nederlandse natuur voorkomen. De verspreidingskaarten worden gemaakt met gevalideerde gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna. (bijlage 1) De inhoud van de atlas wordt mede verzorgd door zes verenigingen en stichtingen: de Nederlandse Mycologische Vereniging (NMV), FLORON, het Landelijk Informatiecentrum Kranswieren (LIK) en stichting ANEMOON, stichting RAVON en de Zoogdiervereniging.

Tabel: eventueel te verwachten voorkomende vleermuissoorten

Soort		Bescherming sregime	Mogelijk aanwezig	Winterverblijf	Kraamverblijf fplaats	Zomerverblijf fplaats	Paarverblijfp laats	Verblijfsplaats in gebouwen	Status*
Kleine dwerg vleermuis	Pipistrellus pygmaeus	Wnb Habitatrichtlijn	X	X	X	X	X	vooral	ZZ
Gewone dwerg vleermuis	Pipistrellus pipistrellus	Wnb Habitatrichtlijn	X	X	X	X	X	vooral	A

Laatvlieger	Eptesicus serotinus	Wnb Habitatrichtlijn	X	X	X	X	X	vaak	A
Ruige dwerg vleermuis	Pipistrellus nathusii	Wnb Habitatrichtlijn	X	X	-	X	X	soms	VA
Franjestaart	Myotis nattereri	Wnb Habitatrichtlijn	X	-	X	X	-	soms	Z
Gewone grootoor vleermuis	Plecotus auritus	Wnb Habitatrichtlijn	X	X	X	X	X	soms	VA
Baardvleer muis	Myotis Mystacinus	Wnb Habitatrichtlijn	X		X	X		Soms	Z

*A=algemeen, VA=vrij algemeen, Z=zeldzaam, ZZ= zeer zeldzaam

In de tabel staat per soort weergegeven hoe ze het landschap gebruiken, waar verblijfplaatsen kunnen worden aangetroffen en de status van voorkomen in Nederland. Daarnaast is met een kruisje per soort aangegeven welke potenties het onderzochte plangebied en de nabije omgeving voor de desbetreffende soort heeft.

Volgens het cursusdictaat 'Vleermuizen en planologie' (Limpens et al 2017), kan in dit deel van het land daarnaast ook o.a. de Kleine dwergvleermuis voorkomen. Ook deze soort is in onderstaande tabel opgenomen.

Aangezien de ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied betrekking heeft op het slopen van gebouwen wordt het onderzoek uitgevoerd voor gebouw bewonende vleermuissoorten welke mogelijk in de te slopen gebouwen kunnen verblijven; de Gewone dwergvleermuis, de Kleine dwergvleermuis, de Ruige dwergvleermuis en de Laatvlieger. Het plangebied ligt niet in een bosrijke omgeving. Daarnaast wordt de bebouwing regelmatig gebruikt en is het er erg tochtig waardoor het geen geschikte verblijfplaats biedt voor de gewone grootoorvleermuis. Er wordt daarom geen specifiek onderzoek verricht naar deze twee soorten, maar tijdens het onderzoek wordt er rekening gehouden met een mogelijke aanwezigheid van deze soorten.

4.4.2 Onderzoeksmethode

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Het onderzoek is uitgevoerd door te zoeken naar jagende, trekkende, en zwermende vleermuizen. En door te zoeken naar paarterritoria en verblijfplaatsen.

De echolocatie die vleermuizen uitzenden is voor ons hoorbaar gemaakt door gebruik te maken van de Batlogger M of M2 van Elekon. Ultrasonische geluiden (range 10-150 kHz) worden door deze geavanceerde detector/recorder opgenomen. De Batlogger M registreert ook de GPS coördinaten (via een geïntegreerde GPS-ontvanger) en omgevingstemperatuur op het moment van opname. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden is er een opname gemaakt op een SDHC-kaart. Met de BatExplorer Software voor Windows werden opnames eventueel ook later geanalyseerd. De opnames werden in tijd en dus in het hoorbare bereik beluisterd. De software detecteert automatisch vleermuisgeluiden en geeft deze weer waarbij de BatExplorer ondersteunende identificatie van soorten aangeeft. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortensamenstelling en gebiedsgebruik.

Vleermuisonderzoek is behoorlijk complex, doordat de soortgroep gedurende het jaar verschillende verblijfplaatsen kent, met elk hun eigen functie. Een verblijfplaats kan gemakkelijk over het hoofd worden gezien. Daarom wordt het onderzoek uitgevoerd volgens het landelijk vastgesteld protocol voor vleermuisonderzoek: Vleermuisprotocol 2021, zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureau, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdierverseniging. Het vleermuisprotocol 2021 is een door de Gegevensautoriteit Natuur (GaN) en het Netwerk Groene Bureau goedgekeurde methodiek. De protocollen

hebben tot doel het belang van de functies van gebieden voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen voor de Wet natuurbescherming. Het is een hulpmiddel voor deskundige vleermuisonderzoekers en de beoordelaars van vleermuisonderzoek om te bepalen wat een juridisch redelijke onderzoeksinspanning is voor een specifieke locatie. De protocollen zijn opgesteld om het onderzoek voor de Wet natuurbescherming optimaal te laten verlopen. Wanneer de protocollen in essentie zijn gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid dat voldaan is aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Onderzoeken die volgens deze protocollen uitgevoerd worden, kunnen in principe volstaan bij ontheffingsaanvragen en juridische procedures. Het weer is van invloed op de activiteiten van vleermuizen en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind (meer dan 3 Beaufort), langdurige regenval, dichte mist en temperaturen onder 7 tot 12 graden Celsius zijn (afhankelijk van de soort) belemmerende factoren.

4.4.3 Veldonderzoek

De planlocatie is 5x bezocht (zie onderstaande tabel) door medewerkers van Brabant Eco. Tijdens deze bezoeken zijn de planlocatie en de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van vleermuizen. Tijdens het onderzoek is gelet op de aanwezigheid van foeragerende, communicerende, bouncende en in/uitvliegende vleermuizen.

Om de aanwezige vleermuizen zo goed mogelijk in kaart te brengen zijn er op verschillende momenten in het jaar veldwerkrondes uitgevoerd.

Tijdens de nazomerronden lag de nadruk op het in kaart brengen van balts- en paarlocaties en indicaties voor winterverblijven. Hiervoor zijn er 2 rondes uitgevoerd (ronde 1 en 2).

De voorzomerbezoeken zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven. Hiervoor zijn 3 rondes uitgevoerd, waarvan 2 in de avond (ronde 4 en 5) en een ochtendronde (ronde 3).

Ro nde	Datum	Ecoloog	Tijd	Functie	Tempe ratuur	Wind	Neerslag	Bewolking
1	19-08-2022	JB	22:00-00:00	Paarverblijf plaatsen	19 °C	2 BFT WZW	Geen	Bewolkt
2	15-09-2022	MW	23:30 - 01:30	Paarverblijf plaatsen	13 °C	2 BFT N	Geen	Bewolkt
3	19-05-2023	FM + EH	02:45 - 05:45	Kraam en zomerverblijf plaats	8 °C	2 BFT NO	Geen	Geen
4	24-05-2023	KW + EH	21:35 - 00:05	Kraam en zomerverblijf plaats	14 °C	3 BFT NO	Geen	Geen
5	26-06-2023	FM +EH	22:00 - 00:30	Kraam en zomerverblijf plaats	18 °C	2 BFT NO	Geen	Zwaar bewolkt

Avondbezoeken augustus en september 2022

De avondbezoeken in augustus en september 2022 zijn met name gericht op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen en baltsende mannetjes.

Er zijn deze avonden geen baltsende vleermuizen waargenomen. Tijdens het onderzoek in augustus is er kortstondig een foeragerende Gewone dwergvleermuis en een passerende Laativlieger waargenomen. Tijdens het onderzoek in september is er enkel waarneming geweest van een foeragerende Gewone dwergvleermuis in de omgeving van het plangebied.

Ochtendbezoek 19 mei 2023

Het ochtendbezoek in mei was met name gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen van vleermuizen in en nabij het plangebied. Dit door te focussen op zwermdende, aantikkende en invliegende vleermuizen nabij de te slopen bedrijfspanden. Ook is er gekeken naar de aanwezigheid van een foerageergebied en vliegroutes. Tijdens dit ochtendbezoek is een Gewone dwergvleermuis waargenomen onder de bomenrij ten noorden van het plangebied. Er zijn geen waarnemingen gedaan van invliegers in de leegstaande stallen of andere te slopen gebouwen.

Avondbezoeken mei en juni 2023

De avondbezoeken in mei en juni 2023 waren gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen bebouwing waarbij ook gekeken is naar het functionele gebruik van het plangebied. Aan het begin van het onderzoek is er door de onderzoekers afzonderlijk gefocust op strategische posities om uitvliegers waar te nemen.

Tijdens het bezoek is er een foeragerende Gewone dwergvleermuis waargenomen onder de bomen aan de straatzijde. Tijdens het avondbezoek in juni is er twee keer een waarneming gedaan van een Gewone dwergvleermuis, een keer passerend en een keer foeragerend gedurende enkele minuten. Beide keren was dit in het noordwesten op de rand van het plangebied nabij de openbare weg.

4.4.4 Gebiedsfunctie

Paarterritoria

Tijdens de paarronde bezoeken in 2022 zijn er geen baltsende vleermuizen waargenomen. Daarom kan worden aangenomen dat de verblijfplaatsen van deze dieren niet in de gebouwen in het plangebied aanwezig zijn en dat het plangebied niet tot het paarterritorium van deze dieren behoort.

Verblijfsplaatsen/zwermgedrag

Tijdens de paarperiode (augustus-september 2022) werden er geen baltsende vleermuizen in het plangebied waargenomen. Ook zwermgedrag is in het plangebied niet waargenomen. Er zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen in en rondom het plangebied waargenomen tijdens de laatste drie rondes in 2023 van het onderzoek. Er is dus geen sprake van een zomer- of kraamverblijfplaats voor vleermuizen in het plangebied.

Op basis van de verrichte onderzoeksinspanning kan het voorkomen van verblijfplaatsen in de te slopen gebouwen in het plangebied voor vleermuizen worden uitgesloten.

Foerageergebied

Uit het vleermuisonderzoek blijkt dat het plangebied van geringe betekenis is voor vleermuizen. Op grond van het zeer beperkte aantal foeragerende dieren en de alternatieve foerageermogelijkheden in de directe omgeving kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen is. Er werden maximaal twee foeragerende Gewone dwergvleermuizen aan de rand van het plangebied waargenomen welke maar een korte tijd daar bleven foerageren. Aangezien de vegetatie structuren rond het plangebied niet worden verwijderd in de voorgenomen ontwikkeling en gezien de geringe betekenis van het plangebied als foerageergebied is geen sprake van een negatief effect op foeragerende vleermuizen. De gunstige staat van instandhouding van de vleermuizen als soort komt niet in het geding.

Vliegroutes

Essentiële vliegroutes zijn niet aanwezig in het plangebied, er zijn geen lange bomenrijen aanwezig in het plangebied die als vliegroute kunnen dienen. Een ontheffingsaanvraag is daarom dan ook niet nodig.

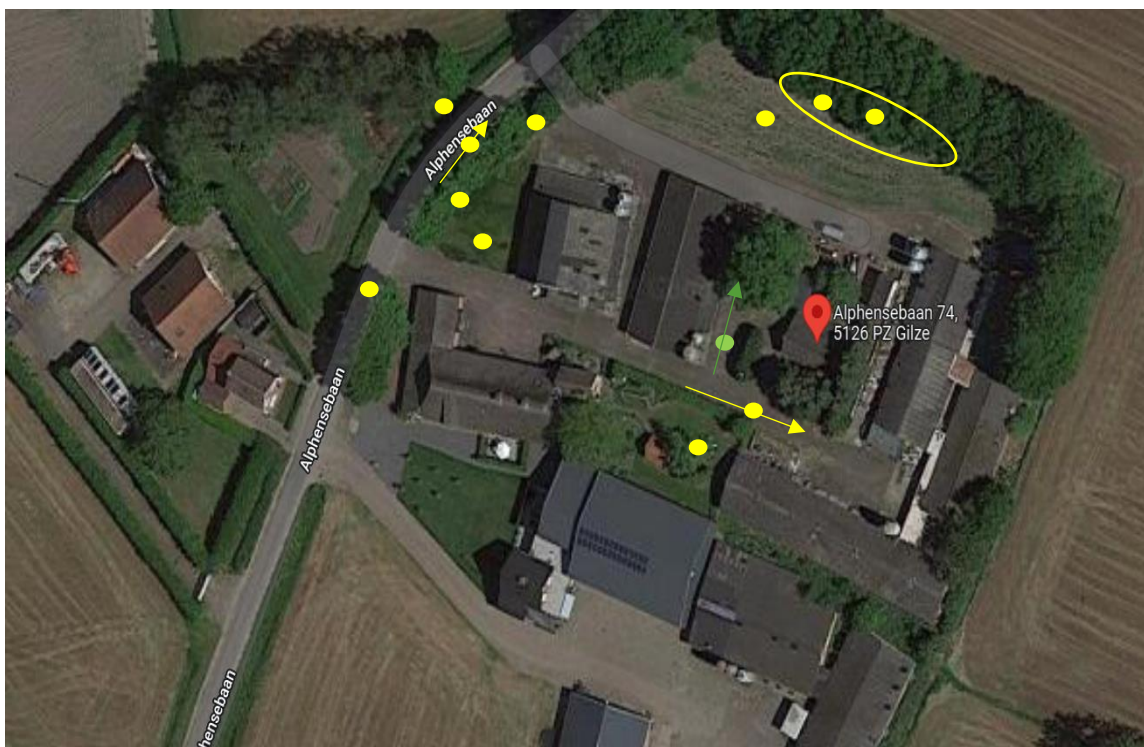
Winterverblijfplaatsen

Het plangebied is ongeschikt als massawinterverblijfplaats. De afwezigheid van zwermactiviteiten tijdens de najaar onderzoeken bevestigt dit. Indien er paarverblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis aanwezig zijn is dit vaak een indicatie dat gebouwen ook geschikt zijn als winterverblijfplaats voor een kleine groep of solitair overwinterende Gewone dwergvleermuizen. Omdat er geen zomer- of paarverblijfplaatsen zijn

vastgesteld in het plangebied is het onwaarschijnlijk dat er kleine winterverblijfplaatsen van solitair overwinterende vleermuizen in de bebouwing aanwezig zijn.

4.4.5 Samenvatting en conclusies

In de gehele onderzoeksperiode zijn in en nabij het plangebied twee vleermuissoorten waargenomen: de Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus* en de Laatvlieger *Eptesicus serotinus*. De verspreiding van de vleermuizen in en nabij het plangebied is met stippen in de onderstaande figuur aangegeven. Dit betreft alle individuen die tijdens het veldbezoek zijn waargenomen. Het is zeer aannemelijk dat hetzelfde individu tijdens meerdere rondes aanwezig was. Het onderstaande figuur kan daarom een vertekend beeld geven over het werkelijke aantal vleermuizen in het plangebied.

Waargenomen vleermuizen in het plangebied: Gewone dwergvleermuis in geel en Laatvlieger met een groene stip, De vliegrichting is met een pijl aangegeven

Alle volgens de Nationale Databank Flora en Fauna eventueel voorkomende vleermuissoorten kunnen, afhankelijk van de soort, in meer of mindere mate gebouw bewonend zijn. De Gewone dwergvleermuis is tijdens het onderzoek foeragerend op en rond het plangebied aangetroffen. De Laatvlieger is eenmalig passerend waargenomen.

De Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger zijn typisch gebouw bewonende soorten.

De Gewone dwergvleermuis gebruikt ruimten onder daken, in de spouwmuur en achter gevelbekleding als kraam-, zomer-, paar-, en overwinteringslocatie (Limpens et al., 1997; Dietz et al., 2011).

Solitaire mannetjes worden soms achter vensterluiken gevonden. In de paartijd (september-oktober) worden vergelijkbare verblijven gebruikt.

Laatvliegers zijn gebouwbewoners waarvan de kraamkolonies voor zover bekend alleen maar in gebouwen voorkomen. In vleermuiskasten worden Laatvliegers zelden aangetroffen. Omdat deze maar een keer passerend is waargenomen zal het plangebied geen functionele betekenis hebben voor deze soort.

Ondanks de ruimere tijd aan onderzoeken dan enkel voor de Gewone dwergvleermuis zijn overige vleermuissoorten niet waargenomen tijdens de veldbezoeken. Afwezigheid van deze soorten in en nabij het plangebied geeft aan dat het plangebied geen functionele betekenis heeft voor deze soorten.

Tijdens de najaar bezoeken zijn geen lokroepen, bounce gedrag of zwermende en in/uitvliegende vleermuizen in het plangebied waargenomen. De aanwezigheid van paar- en winterverblijfplaatsen zijn derhalve uitgesloten.

4.5 Overige soorten

Volledigheidshalve is tijdens het onderzoek gelet op de aanwezigheid van kleine zoogdieren en nestindicatief gedrag van overige gebouw bewonende soorten welke mogelijk aanwezig zijn nabij het plangebied. Tijdens alle onderzoeken is er gelet op marterachtigen en sporen van deze zoals prooiresten, loopsporen en uitwerpselen. Hiervan zijn geen waarnemingen gedaan.

Er zijn waarnemingen van duiven, merel, roodborstje, spreeuw, kauw en koolmees gedaan tijdens de onderzoeken.

De aanwezigheid van algemene broedende vogelsoorten als duif en merel is bijna nooit uit te sluiten omdat deze soorten in struiken en onder kleine afdakjes als een uitstekende dakrand kunnen broeden. Een negatief effect op deze soorten is echter betrekkelijk eenvoudig te voorkomen door buiten het broedseizoen te werken.

5.1 Resultaten

5.1.1 Algemeen

- Het onderzoek vond plaats van augustus 2022 tot en met juni 2023.
- Het gehele plangebied met daarbij alle structuren waren goed toegankelijk en visueel goed te onderzoeken.
- Het plangebied is elf keer bezocht om veldonderzoek uit te voeren.

5.1.2 Huismussen

- Onder het pannendak van het tuinhuisje, in de woning met nummer 72a en in de naastgelegen loods van nummer 74 bevinden zich nesten van huismussen.
- Deze hebben leefgebied met schuilmogelijkheden in de te behouden tuinen met hagen van beide woningen.
- Het plangebied biedt geen essentiële schuil- en foerageermogelijkheden voor huismussen.
- Er zijn geen huismussen waargenomen in of nabij de te slopen gebouwen en er zijn in deze gebouwen ook geen nesten van huismussen aanwezig.
- De te slopen gebouwen en de gebieden direct omheen zijn geen essentieel onderdeel van het leefgebied van de huismus. De Wet natuurbescherming wordt niet overtreden door de geplande ontwikkeling. Er is geen ontheffingsaanvraag nodig.

5.1.3 Kerkuil

- De zolder van gebouw 4 werd in het verleden door een kerkuil gebruikt als roestplaats.
- Tijdens de onderzoeksperiode van augustus 2022 tot juni 2023 is geen bezoek geweest van een uil op de zolder van gebouw 4, terwijl deze goed toegankelijk was via meerdere openingen voor uilen.
- Tijdens de onderzoeksperiode van augustus 2022 tot juni 2023 is er geen waarneming gedaan van uilen in of direct rond het plangebied.
- Er zijn tijdens de onderzoeken geen waarnemingen gedaan van sporen van uilen in het plangebied.
- Door sloop van de bedrijfsgebouwen en verdere ontwikkeling in het plangebied wordt er geen uil verstoord en komt de duurzame staat van instandhouding niet in gevaar.
- Er is geen ontheffingsaanvraag nodig.

5.1.4 Vleermuizen

- Er zijn in en nabij het plangebied twee soorten vleermuizen waargenomen, de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).
- Het onderzoek vond plaats van augustus 2022 tot en met juni 2023.
- Het gehele plangebied met daarbij alle structuren waren goed toegankelijk en visueel goed te onderzoeken.
- Bij inspectie van het plangebied bij daglicht zijn geen vleermuiskeutels of andere sporen gevonden die duiden op vleermuisverblijfplaatsen.
- Er zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen in de te slopen gebouwen.
- De omgeving rond het plangebied fungeert als foerageergebied voor maximaal twee of drie Gewone dwergvleermuizen. Gelet op dit kleine aantal en het ruime aanbod aan vergelijkbaar foerageergebied in de omgeving is het geen essentieel foerageergebied. Een onmisbaar foerageergebied binnen de plangrenzen is niet aan de orde.
- Er zijn geen essentiële vliegroutes aanwezig in het plangebied.

- Bestaande lijnvormige groenstructuren waarlangs migratie- of foerageerroutes van vleermuizen zouden kunnen liggen worden niet aangetast door de voorgenomen plannen.
- De bomenrij ten noorden van het plangebied en in het westen langs de Alphensebaan blijven behouden tijdens de voorgenomen werkzaamheden.
- Het zogenaamde najaarszwermgedrag is niet waargenomen.
- De geplande ontwikkeling heeft door gebrek aan geschikte verblijfslocaties geen negatieve effecten op lokale populaties vleermuizen.

5.2 Toetsing Wet natuurbescherming/staat van instandhouding

Uit het nader onderzoek naar huismussen, kerkuil en vleermuizen is gebleken dat in de te slopen gebouwen geen vaste nest- of verblijfplaats van genoemde soorten aanwezig zijn. Door de geplande werkzaamheden is er weliswaar sprake van een tijdelijke beperkte verstoring van foerageergebied, maar dit heeft geen wezenlijk effect op de functionaliteit van de leefomgeving als geheel omdat er voldoende alternatieven in de directe omgeving overblijven.

De voorgenomen plannen hebben daarom geen negatief effect op onderzochte diersoorten en hebben derhalve geen overtreding van de Wet natuurbescherming tot gevolg. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor huismussen, uilen of vleermuizen is niet nodig.

Er zijn geen effecten te verwachten die van negatieve invloed zijn op de duurzame staat van instandhouding van de waargenomen soorten en hun functioneel leefgebied.

De gunstige staat van instandhouding is voor huismussen binnen het project gegarandeerd. De sloop van de bedrijfsgebouwen heeft bovendien geen invloed op de schuil- en foerageermogelijkheden in de directe omgeving, de bedrijfswoning met tuin en hagen en ook de naastgelegen tuin blijven immers behouden.

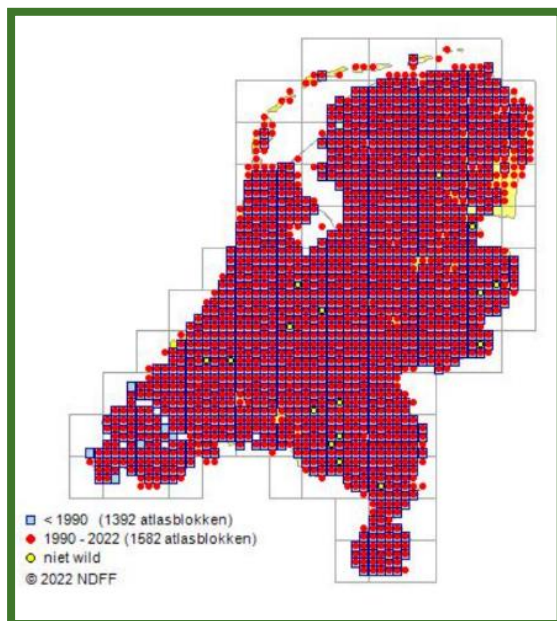
Tijdens het onderzoek zijn geen uilen of marterachtigen aangetroffen.

De Gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemene soort. Hij kan vrijwel overal in Nederland aangetroffen worden. Ook komt de Gewone dwergvleermuis algemeen voor in de omgeving van het plangebied en elders in de gemeente Gilze en Rijen of de provincie Noord-Brabant.

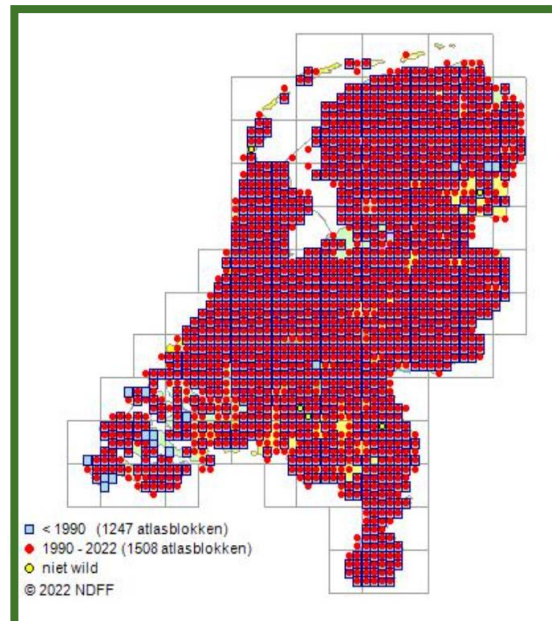
De Laatvlieger is ook een zeer algemene soort in Nederland en is in het verleden regelmatig waargenomen in de buurt van het plangebied.

Zie de afbeelding hierna voor recente verspreidingsinformatie van de Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger.

Tevens kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht, zowel voor soorten als hun (beschermde) leefgebied.

Verspreiding Gewone dwergvleermuis.
Bron: verspreidingsatlas.nl

Verspreiding Laatvlieger

De voorgenomen ontwikkelingen zullen geen invloed hebben op huismussen, kerkuilen en vleermuizen. Er worden geen nest-, schuil- roest- of verblijfplaatsen aangetast. Ook worden geen essentiële vliegroutes of essentieel foerageergebied aangetast. Daarmee kan gesteld worden dat de duurzame instandhouding van de soorten niet in gevaar komt.

Er zijn geen zomer-, kraam-, paar-, of winterverblijfplaatsen aangetroffen in het plangebied. Zodoende worden er met de renovatie geen verbodsartikelen overtreden van de Wet natuurbescherming en is een ontheffingsverzoek bij bevoegd gezag in het kader van de Wet natuurbescherming voor het uitvoeren van de plannen niet nodig.

5.3 Aanbevelingen

- Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Er zijn onderhoudsvrije vleermuiskasten in de handel die kunnen worden ingemetseld of die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren. Deze positieve maatregelen zijn veelal eenvoudig en met geringe meerkosten in of bij nieuwbouw en renovaties toe te passen.

www.checklistgroenbouwen.nl

www.bouwnatuurinclusief.nl

- Kunstmatige verlichting werkt verstrend op zoogdieren en andere fauna. Werk daarom niet tussen zonsondergang en zonsopkomst. Voorkom of beperk daarnaast de toepassing van kunstlicht en de verstrooiing van licht buiten de projectlocatie. Voorkom ook het direct schijnen op wateroppervlakken of groenelementen, zoals bosschages en ruigtes.
- De zorgplicht is altijd van toepassing, op basis waarvan door iedereen voldoende zorg in acht moet worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen) te starten met werkzaamheden en het gefaseerd werken om dieren de kans te geven om te vluchten. Verder kunnen er vogels broeden in de omgeving van het plangebied. Werkzaamheden die een verstrend effect op broedende vogels veroorzaken dienen daarom plaats te vinden buiten het broedseizoen (broedseizoen loopt globaal van half maart tot half juli).
- Bij onvoorziene omstandigheden dient direct contact opgenomen te worden met een ter zake deskundige.

Voorbeeld in te bouwen en ingebouwde vleermuiskast (IB VL 10 van Vivara Pro)

Vooraf

Quickscan Aeres Milieu BV in samenwerking met Faunaconsult BV (rapportage met nummer AM21315 d.d. 14 juni 2022)

Websites

www.wetnatuurbescherming.nl

www.NDFF.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.rijksoverheid.nl

www.brabant.nl

www.vivarapro.nl

www.checklistgroenbouwen.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Andere bronnen

Netwerk Groene Bureaus

Checklist Vleermuisprotocol

Limpens et al., 1997; Dietz et al., 2011

Bijlagen

Bijlage 1: gegevens FloraFaunaCheck.nl

Bijlage 2: Kennisdocument-Huismus-Versie 2.1-februari 2023

Bijlage 3: Kennisdocument Kerkuil, Tyto alba, versie 1.0 juli 2017